

מיומנו של מפקד

לצורך ניהולו. לפיכך מופעל קוד להצפנת ה-מברקים.

שלחנו קדימה מספר חוליות וכיתות אשר תפקידן היה לצפות על שטח-ההפקר ועל שטח-האויב שמעבר לו, ולהעביר במהירות למפקדת הכוח את הידיעות שתושגנה כדי שהללו תגור-צלנה לצורך תכנון ההתקפה. המפקדה קיימה קשר-אלחוט עם כל אחת מה-התצפיות האלה — תוך שימוש במלקוד, כמובן.

ב-0900 גילתה אחת ה-התצפיות תנועת אויב ורצתה להעביר את הודעתה. הצפנת המברק נמשכת קרוב לשעה. שידור המברק ופיענוחו — עוד שעה. ב-1100 לערך נתקבלה ההודעה במפקדה. אך בינתיים נסתבר כי יש טעות או אי-הבנה במברק ולא ניתן להבין את ההודעה. שוב התקשרו אל התצפית (תודה לאל, הצלחנו לשכנע את איש-הקשר שלפחות מברק זה ילך בשפה גלויה) והודיעו כי חלק מסוים של המב-רק לא הובן.

בתנאי השדה, בהם נמצאת חולית-התצפית, קשה לדרוש ממנה כי תנהל משרד-קשר; ומוכן כי היא מסתכנת שוב. קרוב ל-1600 פיענחו, סוף-סוף, את ההודעה סופית.

והנה, מתברר כי פרט מסוים בדו"ח-התצפית לקוי — ואנו רוצים לקבל פרטים נוספים. "מאיזה

קבוצת פקודות

הערב ניתנה "קבוצת הפקודות" הראשונה לאנשי הכוח שלנו. האופן בו נוהלה "קבוצת הפקודות" הזכיר לי, במחילה, הצגת תיאטרון: מסביב למפה הגדולה, בחצי גורן עגולה, יושב ה"קהל" — מפקדי יחידות-המשנה השונות; משני צדי המפה ניצב חבר ה"שחקנים", העולים על ה-במה בזה אחר זה ונושאים איש איש את דברו. זהו נוהל שנתפתח בכמה מקומות כראקציה לחוסר-השיטה ול"פרטיזניות" ששררו בשטח זה ביחידות בתקופת המלחמה. אין-ספק שהמושג "קבוצת-פקודות" צריך להיות מוגדר ברורות: מי ומי המשתתפים בה, ומה היקף הפקודה שיגור-תן בה. יש כל היסוד גם לקבוע סדר קבוע וברור לתוכן הפקודה. אך, מאידך גיסא — להפוך זאת להצגה?

באותה הודמנות שאני מספר עליה שימש המפקד "קונפֶרֶנְסִיה", המעלה ומוריד את "שח-קניו"; חבל רק שלא ליהא את דבריו בבדיחות טובות. על ה"במה" הופיעו, בזה אחר זה, קצין המודיעין, קצין האג"מ, הסגן לעניני מנהלה, קצין הסיוע הארטילרי וקצין הקישור האוירי. כל אחד חזר על דבריו חברו, והשלימם בפרטים שונים וחסרי חשיבות לפזרום הנוכחים.

את הפקודה צריך לתת אדם אחד — המפקד. עליו לעשות זאת ענינית ובקיצור, שהרי לשם כך היא פקודה (ועל-פה). כל שאר הפרטים (חשובים כשלעצמם) יגיעו בפקודת-המבצע הכ"תובה, או ינתנו בפגישות נפרדות עם קציני המטה השונים, אשר ישלימו לכל מפקד (או לקציני מטהו) אותם הפרטים במכצע הנוגעים ליחידתו.

אכן, פקודותיו של המפקד חייבות להנתן לפי אותם סעיפים ממש בהם הופיעו ה"שחקנים" על הבמה, אלא שמכל סעיף יבחר רק את העיקר — את המשותף והמענין לכל המשתתפים ב-קבוצה.

מלקוד קשר

בהתאם להוראות מפקדת הכוח אין לדבר באלחוט בשפה גלויה אלא בשעת הקרב גופו —

...ובכל פעם שאני מבקש, אריה שואג, נותנים לי את גן-החיות!

(מ"במחנה")

כיוון באו הגיפים ולהיכן המשיכו? שואלים את ה"תצפית". והנה באה התשובה (שמונה שעות לאחר המקרה): "על איזה גיפים מדובר?" כי מאז 9 בבוקר היו עוד אי-אלו אירועים שדווח עליהם וטבעי הוא שאינם יודעים כבר במה מדובר.

סופו של דבר, מחליטים "לעזאזל הקוד" ומתחילים לדבר בשפה גלויה — כמובן, תוך שימוש בשמות-הקוד להגדרת פני השטח, היחידות וסוגי-הנשק.

יתכן, והיתה זו אחת ממטרות התמרון לבדוק את הקוד. אם כך הדבר — יש לקוות כי הלקח יזרה לבטל את השימוש בו בתנאי שדה ובאלחוט דיבור.

פשימת לילה

החל מ-2100 הלילה הותר לכוחות לחצות את שטח ההפקר ולהכנס לארץ בניה"צבא" השני.

אחר חצות פשטה פלגה של כיתה מוגברת על שטח-הכינוס, אשר בו נמצאנו לנים לקראת התקפתנו. אנשיה הצליחו לחדור בשקט אל תוך השטח, פגעו בתריסר אנשים ולקחו אתם שבוי ומסמכים. מולם היה שהגיעו ישר לאזור הריכוז של המפקדה העיקרית. עם זאת יכלו לגרום נזק חמור פיי-כמה, ותמוה הדבר שלא עשו זאת.

מפקד הכוח, בהנחיותיו למפקדי-המשנה, הורה שלא לרתק גייסות במשימת הבטחת שטח-הכינוס בפני פשיטות. טענתו היתה כזו: כדי להבטיח הבטחה יעילה באמת, יש צורך לרתק חלק כה גדול של הגייסות לתפקיד זה עד שאין הדבר כדאי. אנו עלולים להפגע בפשיטות משני סוגים. הראשון — פשיטה יזומה ומתוכננת היטב, מבוצעת בעצמה ניכרת, כנגד יעד מוכר ליריב — במגמה לפגוע באותו יעד פגיעה חמורה. הסוג השני — פשיטות ע"י פלגות קטנות של היריב, המשוטטות בשטח מבלי שתיקבע להן מראש מטרה מוגדרת — והפוגעות בכל הנקרה בדרכן.

המפקד היה סבור כי מן הסוג השני — אין הסכנה גדולה. אמנם, עלולות להיות פגיעות מקריות, שכתוצאה מהן יאבדו מספר אנשים או אף כמה כלירכב — אך אין הנזק שווה את הטרור והבוזבוז בכוח האדם המרותק להבטחה.

הסכנה היא מפשיטות מן הסוג הראשון. לגבי אלה, היתה הוראת המפקד למנוע את הפשיטה ע"י אי-התגלות. יש למנוע מן האויב את הידיעות היכן בדיוק מכוונסים הגייסות. תנאי לכך — הסתוות טובה ואי-התגלות לסיורי-אוויר ול-תצפיות-מן-הקרקע.

הגישה העקרונית (ומובן שמדובר כאן בכוח העומד לתקוף) היא נכונה. אולם אין לסמוך על-כך שהאמצעים הסבילים שיינקטו לאי-התגלות יצליחו במילואם.

נשאלת, איפוא, השאלה מה בכל-זאת ניתן לעשות כדי: (1) למנוע ידיעות מהאויב; (2) למנוע מהאויב "מלאכה קלה"; (3) לפגוע בפושטים?

(1) המעיה

א. תוך כדי הזזת יחידותיו והבאתן לשטח-חי הכינוס שלהן, חייב כוח הנערך להתקפה להקים גם שטח-כינוס של טרק, ובמדת האפשר להשתדל שאלו דוקא יתגלו (אף כי אסור שיהיו בולטים יתר-על-המידה). פרט לפתיון שיש בכך למשיכת פשיטות האויב, מהוה הדבר גם אמצעי ממדרגה ראשונה להטעית מודיעין האויב, לגבי סה"כ עצמת הכוח ולגבי כיוון ההתקפה.

ב. לקראת הלילה רצוי להניע את הכוח למקום אחר. דוקא לגבי הפשיטה היוזמה והמתוכננת, די בהתרחקות של כמה מאות צעדים כדי לשבש את תכנית האויב. בטור-חני כי אילו נקטנו בדרך זו היינו מונעים את הפשיטה עלינו.

ג. הפיזור, שהוא חיוני כל-כך להסתר מפני סיורי האוויר, רק מקשה ומפריע על הבטחת הכוח בלילה. בכל מקרה — רצוי לרכז את הכוח לקראת הלילה, מוטב ליצור שני ריכוזים — האחד לכלי-הרכב והשני לגייסות, ריכוזים התופשים שטח מצומצם ואשר קל להבטיחם.

(2) תכנון ותרגול

א. שטח-הכינוס צריך להיות מחולק ל-ריכוזי-משנה יחידתיים. קודם כל — סגירה קרמטית של כל מחלקה, כל פלוגה וכל ריכוז אחר כשהוא לעצמו — כדי שיוכלו (סוף בעמ' 85)

מופרזת ובהוסר-סבלנות כלפי הנפגעים, למען התפרק מן המתת בו נתון הוא עצמו.

הזכות, שמשקאות-חריפים רק מגבירים הת-דגשות. משקאות-משכרים מעוררים בשעת בהלה תגובות חולניות נוספות. ההשפעה המרגיעה של קפה חם, מרק חם, או סיגריות, בטוחה יותר מזו של כל חומר מקהה-חושים שהוא. נסיונות ממושכים הוכיחו שסיגרית עלולה לחולל פלאים. באם קיימת אפשרות להטיל על הנפגע תפקידים מיוחדים, המוגעים בעדו להיתפס להרהורים ול-חזיונות הנובעים מצפיית הפחדים שלו, עשויה זו לפנות מקומה לשיתוף-פעולה אמיץ ויעיל.

אולם, יתכן כי נפגעים, אשר מוסיפים לש-קוע במצב של שיתוק וקפאון-חושים, יגיבו בצורה שונה לריח של אמוניאק או מי-קולון. לאחר מכן אפשר לתת להם גם סיגריות וקפה. עזרה-ראשונה רפואית יש להגיש במקום-מקלט בטוח. יש להפריד את הנפגע משאר

הנפגעים. בצורה זו יקל על רופא להשקיטם, ואזי יוכל להשתמש בשיטות מיוחדות כגון: עזרה ראשונה היפנוטית וכיו"ב. הנסיון הוכיח כי חיילים אשר הופנטו מיד עם חלוף הסכנה, חזרו בהקדם לשירות פעיל, וחלק גדול מהם אף הביע את רצונו להצטרף ללוחמים בקור-הראשון. אם מתמהמהים בטיפול יתר על המידה, עלול ההלם הראשון להיחפך לקבע, ולסבך את הטיפול המאוחר יותר. כן הוכח שדווקא במסיבות של בהלה קל ההיפנוט במידה רבה. בני אדם במצב זה רגישים מאד להיפנוט. קיימות עוד כמה וכמה שיטות של טיפול פסיכי ממין זה. מטרתן של כל השיטות הללו היא למחות מהכרת הנפגע עימם את הנסיון המפחיד אשר עבר עליהם, ולהחזירם, בתקופה הקצרה ביותר, לשירות פעיל.

שיתוף-פעולה ביחידה בין המפקד לרופא, חזקה עליו שיצור רוח-גייסות איתנה וימנע את תופעת הבהלה.

מיומנו של מפקד / סוף מעמ' 81

גלויות עדיין לאויב הפושט, ומאידך יוכל האויב לסכל כל התקפת נגד כזו ללא קושי. המקרה היחיד בו ניתן לפעול בתוך השטח הוא שעה שהכוח האויב מצליח להשתלט לחלוטין על אזור מסוים, והכונה היא לגרשו משם. אז, כמובן, יש לתכנן התקפה כזו ממש כאילו היתה זו התקפת-נגד רגילה.

3) ניתוק דרך הנסיגה

יש להפעיל מידית מערכת חסימות ומארבים, במגמה לפגוע בכוח הפושט בעת נסיגתו. ואף זה — לפי תכנית מוכנה-מראש. כל יחידה צרי-כה להיות מתורגלת לשגר פלגה מסוימת אשר תצא, לפי התכנית, לבצע חסימות כמתוכנן. רדי-פה בלתי-מתוכננת אחר האויב עלולה להיכשל.

לעמוד בפני התקפה. כל ריכוז כזה חייב להיחפך לקיפוד המכונס בתוך עצמו. ההנחה היא כי מה שנפגע — נפגע; יש להמנע מכך שהשאר יפגעו.

ב. הדבר הפשוט ביותר שניתן לעשות — וחובה לתכנן ולתרגל מראש — הוא הפעלת אזעקה מידית ושקטה של כל הכוח. בכל יחידת-משנה צריכים להיות הסידורים להע-ברתם של כל האנשים למצב של כוננות — ובשקט — כדי שכל איש יהיה נכון להגן על עצמו בנשקו האישי.

ג. התכנון אינו יכול להתבסס על שיטת החשת תגבורות בתוך שטח-הכינוס. כל תנועה, כל פתיחת אש, מגלה יחידות שאינן